

Aşıların Saklanması ve Nakil Talimatı

AMAÇ:

Aşıların saklanması ve transferinde uygulayacak esasları belirlemektir.

KAPSAM:

Aşıların etkinliği bozulmadan alınması, saklanması ve gerektiğinde transferini, Aile Sağlığı Çalışanı ve Aile Hekimini kapsar.

TANIMLAR:

Aşı; Bağışıklık sisteminin yanıtını uyarmak ve hastalığa engel olmak amacıyla vücuda verilen patojenik özelliği yok edilmiş virüs, bakteri ya da bakteri parçalarından oluşan bir süspansiyondur.

Soğuk Zincir; Bir aşının etkinliğini üretimden kişiye verilene kadar koruyan ve ihtiyacı olanlara yeterli miktarda etkin aşının ulaşmasını sağlayan insan ve malzemeden oluşan sistemdir.

Aşı Sorumlusu; Bağışıklama hizmetlerinin planlanması, izlenmesi, denetlenmesi, değerlendirilmesi ve lojistiğinden sorumlu bir Aile Hekimi olmalıdır.

Soğuk Zincir Sorumlusu; Aşı ve enjektörleri teslim alıp soğuk zincir kurallarına uygun olarak buzdolabına girişini, saklanmasını ve ısı takibini yapmak, izlem çizelgesine işlemek, aşı stok kayıtlarını düzenli bir şekilde tutmak, aylık aşı stokları ile ilgili bilgileri izlemek, değerlendirmek aşı ve diğer lojistik ihtiyaçlarını zamanında istemek ve temin etmekle görevli Aile Sağlığı Çalışanı olmalıdır.

Aşı ve Soğuk Zincir Sorumlusu Yardımcısı; Aşı ve soğuk zincir sorumlusu bulunmadığı zamanlarda aynı görev ve yetkileri taşıyan ve kendilerine verilen talimatları yerine getirerek onlara yardımcı olan kişidir.

UYGULAMALAR:

Aşıların Saklanması; Aşılar, aşı saklama dolabında saklanmalı, dolap ısısı ve aşıların stok durumu ATS sistemi ile izlenmelidir. Aşı saklama dolabının ısısı +2 ile +8 dereceler arasında korunmalıdır. Aşı saklama dolabı, aşırı soğuk ve sıcaktan korunmalı, muhafazalı uygun bir odaya ve duvardan 15-20 cm. uzaklıkta düz bir zemine yerleştirilmelidir.

Aşı saklama dolabının ısısı hafta içi sabah ve akşam, hafta sonu ve diğer tatil günlerinde günde bir kez kontrol edilerek ısı izlem çizelgesine kaydedilmelidir. Isı izlem çizelgesinin altında soğuk zincir sorumlusu adı soyadı bulunmalı ve her takipte imzalanmalıdır. Ayrıca buzdolabını her açışta ısısı kontrol edilmelidir.

Aşılar yalnızca aşı saklama dolabı raflarında tutulmalı ve aralarında yeterli hava akımı olacak şekilde yerleştirilmelidir.

Aşılar yerleştirilirken miadı yakın olanlar ön kısımda bulundurulmalıdır.

Dolap kapağına hiçbir şey konulmamalı, buzdolabına asla aşı dışında içecek, yiyecek ve benzeri maddeler konulmamalıdır. En alt kısma (sebzelik) dolap ısısının sabit tutulmasına yardımcı olmak üzere tuzlu su şişeleri yerleştirilmelidir.

Buzlukta aralıklı olarak dizilmiş buz aküleri bulundurulmalıdır.

Aşılar dolaba yerleştirilirken buzdolabı aşı yerleşim şemasına göre kutularından çıkarılmadan buzdolabının duvarı ile temas etmeyecek şekilde yerleştirilmelidir.

Aşılan çok dozlu aşı flakonlarının üzerine mutlaka açılış tarih ve saati yazılmalıdır.

Uzun süreli elektrik kesintilerinde buzdolabı ısısı düzenli olarak kontrol edilmeli, gerekirse buzluktaki buz aküleri buzdolabı kapağına yerleştirilmeli ve kapak sık sık açılmamalı ve soğuk zincir acil eylem planı uygulanmalıdır.

AÇILAN AŞI ŞİŞESİ KULLANIM SÜRELERİ

Çok dozlu liyofilize olmayan aşilar:

OPA; Flakon üzerindeki VVM (aşı flakonu izlemcisi) göstergesi kullanılabilir durumda olmak kaydı ile toplam süre 4 haftayı geçmemek üzere açıldıktan sonra birbirini izleyen 3 aşı seansında kullanılabilir. Aşı dolabından gün içinde uygulanmak için çıkartılmış fakat hiç açılmamış flakonlar buzdolabına tekrar yerleştirilir ve öncelikle kullanılır.

Çok dozlu liyofilize (sulandırılan) aşilar:

BCG aşısı sulandırıldıktan sonra, (+2) – (+8)°C’de ve karanlıkta korunmak şartıyla 6 saat içinde kullanılabilir.

Çok dozlu kızamık ve kızamıkçık aşısı sulandırıldıktan sonra (+2) – (+8)°C’de ve karanlıkta korunmak şartıyla 4 saat içinde kullanılmalıdır.

Tek dozlu liyofilize (sulandırılan) aşilar: (Tek dozlu KKK aşısı)

Bebek ve aşı uygulayacak kişi hazırlandıktan sonra aşı sulandırılır ve uygulanır.

Tek dozlu kombine aşilar;

Difteri, aselüler boğmaca, Tetanoz, İnaktif Polio, Hemofilus İnfluenza Tip B içeren 5’li karma aşıda aynı pakette enjektör içerisinde sıvı formda DaBT ve IPA ayrı flakon içinde liyofilize Hib bulunmaktadır. Liyofilize Hib aşısı sıvı formda olan DaBT –IPA ile sulandırıldıktan hemen sonra uygulanmalıdır.

Tek dozlu liyofilize olmayan aşilar;

KPA ve Hepatit A, tek dozluk kullanıma uygun enjektör içerisinde sunulmalıdır. Sıvı formda bulunan aşı kendi enjektörü ile uygulanmalıdır.

Tek dozluk Hepatit-B aşısı flakon veya ampul içerisinde sunulmaktadır, tek kullanımlık enjektöre çekilerek uygulanmalıdır.

AŞILARIN TRANSFERİ

Aşıların transferinde aşı nakil kapları kullanılır. Buz aküleri buzdolabı dışında çalkalama sesi duyulana kadar bekletilmeli, uygun şekilde kurulandıktan sonra aşı nakil kabının içine yerleştirilmelidir. Aşı ve sulandırıcılar aşı nakil kabının orta kısmına yerleştirilmeli, donmaya karşı hassas olan aşilar, buz aküleri ile doğrudan temas etmemelidir.

Bu talimat TC Sağlık Bakanlığı Genişletilmiş Bağışıklama Programı Genelgesine göre hazırlanmıştır.